Underviisningsplan

og

Examensbestemmelser for den lærde Skole i Reykevig.

Reglugjörð

um

kennsluna og lærdómsprófin í hinum lærða skóla í Reykjavík.

Jón Thorkelsson
rektor.

Reykjavík,
Prentuð í prentsmiðju Íslands, hjá Einari prentara Þórðarsyni
1852.

§ 1.

Den lærde Skoles Bestemmelse er, at meddele de den betroede Disciple en Underviisning, der kan före til en sand og grundig almindelig Dannelse, og med det Samme, saavel ved Kundskab som ved Sjæleevnernes Udvikling, paa bedste Maade forberede til en videre Uddannelse ved Pastoralseminariet og til det akademiske Studium af de Videnskaber og Fag, til hvilke den Enkelte föler Kald.

§ 2.

Skolen inddeles i 4 Klasser, af hvilke den förste (nederste) og anden ere eetaarige, men 3dje og 4de Klasse toaarige, saa at det fuldstændige Skolecursus er beregnet paa 6 Aar.

§ 3.

For at kunne optages i Skolens förste eller nederste Klasse udfordres:

1, at Disciplen er confirmeret og ikke over 16 Aar og er vaccineret, hvorom de fornödne Attester blive at fremlægge;

2, at han

a) kan læse Islandsk og skrive dette Sprog med tydelig Haand og uden betydelige orthographiske Feil, samt læse og forstaae Dansk;

b) har lært Hovedtrækkene af den latinske Grammatik, samt læst et Qvantum af en lettere Forfatter i dette Sprog;

c) har lært det Almindeligste af Geographien og det Vigtigste af Nordens Historie;

d) i Regning har gjennemgaaet de 4 Species;

3, at hans Sæder ere ufordærvede.

Saafremt Nogen attraaer at optages i en af de höiere Klasser, uden at have gjennemgaaet de lavere i samme Skole, udkræves:

1, at Alderen ikke er större, end at han kan tilbagelægge det ham forestaaende Skolecursus til det fyldte 22de Aar;

2, at hans Kundskaber ere fyldestgjörende efter den Pröve, hvoraf Skolen betinger dens egne Disciples Oprykning til den Klasse, i hvilken han attraaer at optages;

3, at han medbringer Vidnesbyrd om ufordærvede Sæder.

I Skolens 4de Klasse kan ingen ny Discipel optages. Men naar en saadan Discipel, ved Pröven til Optagelsen i Skolen, findes fuldkommen moden dertil, kan han, efterat have været eet Aar i Skolens 3dje Klasse, optages i den 4de.

Fritagelsen fra de her givne Bestemmelser om Grændsen for den störste Alder kan gives af Skolens Ephorat, naar de ikkun angaae 2 Aar eller derunder. Fritagelsen fra Fordringen om

1. grein.

Það er ætlunarverk hins lærða skóla, að veita lærisveinum þeim, sem honum eru á hendur faldir, þá tilsögn, er leiða megi til sannrar og röksamlegrar frummenntunar, og jafnframt með fróðleiksauka og eflingu sálargáfnanna búa þá á þann hátt, sem bezt má verða, undir enn fremri menntunarframfarir í prestaskólanum eða bókiðnir við háskólann í þeim vísindagreinum, er hver þykist laginn til.

2. grein.

Skólapiltum öllum skal skipt í fjóra bekki; skulu þeir vera eitt ár í fyrsta (þ. e. neðsta) bekk, og eitt ár í öðrum bekk, en í þriðja og fjórða bekk skulu þeir vera tvö ár í hvorum, og ljúka þeir þá af öllu skólanámi á sex árum.

3. grein.

Skildaginn fyrir því, að nokkur piltur geti komizt í neðsta bekk, er sá,

1, að hann sje staðfestur, og þó eigi eldri en sextán vetra, og að hann sje bólusettur, og skulu skírteini sýnd fyrir hvorutveggja;

2, að hann

a) geti lesið íslenzku og ritað hana læsilega og stórlýtalaust að rjettrituninni til; einnig verður hann að geta lesið og skilið dönsku;

b) hafi numið aðalatriði hinnar latínsku málfræði, og lesið einhvern kafla eptir einhvern hinna auðskildari latínsku rithöfunda;

c) hafi lært helztu atriðin í landaskipunarfræðinni, og hið markverðasta úr sögu Norðurlanda;

d) hafi numið hinar fjórar aðalgreinir talnafræðinnar;

3, að siðferði hans sje óspillt.

Vilji einhver piltur ná sæti í einhverjum hinna efri bekkjanna (undir eins og hann kemur í skóla), þótt hann hafi eigi verið í neðri bekkjunum, þá getur það orðið með því skilyrði,

1, að hann sje ekki eldri en svo, að hann fái af lokið skólalærdómi, unz hann er fullra tuttugu og tveggja ára;

2, að hann sje kominn eins langt í skólalærdómi, og heimtað er af lærisveinum skólans sjálfs í prófi því, sem þeir ganga undir, þegar þeir eiga að flytjast í þann bekk, sem hann vill ná sæti í;

3, að hann sýni vitnisburð um það, að siðferði hans sje óspillt.

Í fjórða bekk getur enginn nýsveinn sezt; en reynist einhver nýsveinn svo vel í prófi því, sem nýsveinar eiga undir að ganga, þegar þeir koma fyrst í skóla, að hann þykir að öllu leyti hæfur til þess, þá er hann settur í þriðja bekk, en getur komizt í fjórða bekk að vetri liðnum.

Yfirumsjónarmenn skólans mega veita piltum skóla, þótt þeir sjeu tveim árum eldri, en hjer er til tekið, eða þaðan af minna. Eins mega yfirumsjónarmenn skólans veita piltum skóla, þótt ekki

Confirmation kan af Ephoratet kun gives de skolebesögende Disciple, der have fyldt deres 12te Aar. Begge disse Fritagelser betinges ved, at Vedkommendes Ansögning er ledsaget af Rectors Anbefaling med Hensyn til den Paagjeldendes Evner og Udvikling.

§ 4.

For at fyldestgjöre den lærde Skoles ovenfor angivne almindelige Bestemmelse skal den, ved Siden af at sörge for Disciplens religieuse og sædelige Dannelse, saavel före ham til Beskuelse af Menneskehedens historiske Udvikling, og især af Oldtidens oprindelige Cultur, der udgjör Grundlaget for den nyere, som til Betragtning af Störrelsernes Love og det ydre Naturliv, baade lede ham til Fortrolighed med Modersmaalet og dets Litteratur, og berede ham Adgang til en videre Kreds af Dannelse.

Ifölge heraf blive fölgende Sprog og Videnskaber Gjenstande for Underviisningen:

1, *Islandsk.* Underviisningen heri meddeles gjennem Skolens samtlige Klasser, og bör gaae ud paa, at bringe Disciplen til at udtrykke sig reent, rigtigt og med Lethed i Modersmaalet, og efterhaanden at gjöre ham bekjendt med den islandske Litteraturs Historie og vigtigste Værker. [I den hele Sprogunderviisning maa Modersmaalet benyttes til at gjöre de almindelige grammatikalske Begreber tydelige, og disse maae anvendes derpaa.] I de höiere Klasser bör de skriftlige Övelser i Modersmaalet gaae ud paa, at udvikle Evnen til selvstændig Fremstilling i det Hele.

2, *Dansk.* Underviisningen heri gives fra Optagelsen i Skolen til Udgangen af 3dje Klasse, hvor den sluttes, og hvori Disciplene maae have opnaaet Færdighed i at oversætte fra Dansk, kunne skrive Sproget correct, [og være bekjendte med det Væsentlige af den danske Litteraturs Historie.]

3, *Tydsk,* hvori Underviisningen gives fra Indtrædelsen i Skolen til Udgangen af 3dje Klasse, maa læses saaledes, at en almindelig prosaisk tydsk Forfatter uden Vanskelighed forstaaes og oversættes.

4, *Latin.* Underviisningen heri, som gives gjennem alle Klasser, maa sætte sig samme Maal for Kundskaben, som hidtil har været tilsigtet ved Skoleunderviisningen i Forbindelse med Pröven i Latin ved den saakaldte 2den Examen. Der bör altsaa söges stiftet et Bekjendtskab med det Bedste af den latinske Litteratur ved Læsningen af et passende Antal poetiske og prosaiske Forfattere (hvis mindste Omfang er angivet nedenfor i § 11), og vundet en sikker Dygtighed i Sproget til fri Benyttelse.

5, *Græsk,* hvori Underviisningen begynder i 2den Klasse og afsluttes i 4de Klasse, læses omtrent i samme Omfang som hidtil og efter den Antydning, som nedenfor i § 11 er given ved Bestemmelsen af det Pensum, der i det Mindste maa være læst. Med Underviisningen i Latin og Græsk maa i de höiere Klasser forbindes Meddelelsen af en Oversigt over det Vigtigste og Betydningsfuldeste af den gamle Litteratur og den gamle Verdens Forfatning og Tilstand hos begge Folk, samt af Mythologien, hvortil ved Siden af Læsningen af Forfatterne benyttes trykte korte Læreböger med behörigt Udvalg

6, *Hebraisk.* Da dette Sprog ikke hörer til den Kreds af Lærefag, som antages at udgjöre de nödvendige almindelige Dannelsesmidler, saa vil Underviisningen i samme alene være at

sjeu þeir staðfestir, og verða þeir þó að vera fullra tólf ára, en þeir geta eigi orðið heimasveinar, fyr en þeir eru staðfestir. Hvorttveggja þetta leyfi er þó þeim skildaga bundið, að meðmæling skólastjórans (rektors) fylgi bónarbrjefi piltsins um inntöku í skóla, bæði að því leyti, sem nær til gáfna piltsins og andlegs þroska.

4. grein.

Til að geta veitt hinum almenna tilgangi, sem áður er nefndur, fullnustu, á hinn lærði skóli að sjá um, að piltar verði guðrœknir og siðprúðir, og jafnframt leiða þá til íhugunar á framförum mannkynsins, eptir sem tímar hafa liðið fram, og einkum á hinni upphaflegu menntun fornaldarmanna, með því hún er undirstaðan undir menntuninni á hinum síðari tímum; einnig skal skólinn koma þeim til, að íhuga stœrðalögin og hið ytra líf náttúrunnar, sjá um, að þeir verði vel kunnugir tungu sinni og bókmenntum hennar, og ryðja þeim veg til fremri menntunar.

Af þessu leiðir, að kenna skal tungur þær og vísindagreinir, er nú skal telja.

1, *Íslenzka.* Hana skal kenna í öllum bekkjum; skal þeirri kennslu svo haga, að piltum lærist að tala hana og rita hreint, rjett og lipurt; smásaman skal og kynna þeim bókmenntasögu Íslendinga og helztu rit. Í allri tungumálakennslu skal hafa íslenzkuna, til að gjöra piltum skýrar og skiljanlegar hinar almennu málfrœðislegu hugmyndir, og þessar málfrœðislegu hugmyndir á að heimfœra upp á íslenzkuna. Í efri bekkjunum eiga íslenzku ritgjörðirnar að vera þannig lagaðar, að piltar komist á þann rekspöl, að þeir geti ritað um eitthvert efni af eigin rammleik.

2, *Danska.* Hana á að kenna piltum, frá því þeir koma í skóla, og þangað til þeir fara úr þriðja bekk, og skal kennslunni í henni þá lokið; verða þá piltar að vera orðnir leiknir í því, að leggja dönsku út, geta ritað hana rjett, og vita hið helzta úr bókmenntasögu Dana.

3, *Þýzka.* Hana skal kenna piltum frá því þeir koma í skóla, og þangað til þeir fara úr þriðja bekk, og verða þá piltar að hafa náð þeirri kunnáttu í henni, að þeir skilji og geti nokkurn veginn út lagt hverja algenga þýzka bók, sem rituð er í óbundinni rœðu.

4, *Latína.* Hana skal kenna í öllum bekkjum. Sama skal vera mark og mið fyrir kennslunni í henni, og hingað til hefur verið fyrir latínukennslunni bæði í skólanum og líka undir hið annað lærdómspróf, sem svo er kallað, við háskólann. Piltar eiga því að kynnast hinum beztu af hinum latínsku rithöfundum, og í því skyni á að lesa með þeim hœfilega mikið eptir latínska rithöfunda, bæði í bundinni og óbundinni rœðu (hvað minnst skuli lesa, er til tekið í 11. greininni hjer á eptir), að þeim verði svo sýnt um málið, að þeir geti beitt því eptir eigin vild.

5, *Griska.* Byrja skal að kenna hana í öðrum bekk, og kennslunni í henni haldið áfram í þriðja og fjórða bekk; skal lesa í henni ámóta mikið og hingað til hefur verið lesið, og eptir því sem fyrir er skipað í 11. grein, þar sem til er tekið, hvað minnst megi lesa. Jafnframt kennslunni í latínu og grísku, skal kenna piltum ágrip um hið helzta og markverðasta í bókmenntum, stjórnarháttum, ásigkomulagi og goðafrœði Grikkja og Rómverja, og skulu til þess hafðar stuttar prentaðar kennslubœkur, sem vandaðar sjeu að efninu til, jafnframt því, sem rithöfundarnir eru lesnir.

6, *Ebreska.* Þar eð tunga þessi ekki er talin með þeim kennslugreinum, sem nauðsynlegar þykja til þess, að geta öðlazt almenna menntun, þá skal kenna hana þeim einum, er œskja

tilbyde dem, der attraae den. Denne Underviisning meddeles kun i Skolens 4de Klasse, og Disciplene bringes til det Maal, som ansees fornödent for at kunne paabegynde det theologiske Studium ved Universitetet, og at kunne deeltage i den fortsatte Underviisning i dette Sprog, sem tilbydes i Pastoralseminariet. Intet Æqvivalent for Hebraisk skal fordres af dem, der ikke heri have taget Underviisning i Skolen.

7, *Religion.* Underviisningen heri gaaer deels ud paa Bibelhistorie, hvilken afsluttes i 3dje Klasse, deels paa den christelige Religions Lærdomme, hvilken Underviisning meddeles gjennem alle Klasser i en efterhaanden, som Disciplene rykke frem, udförligere og mere videnskabelig Behandling; og bör Religionslæreren lade det være sig magtpaaliggende, at bibringe Disciplene en levende Erkjendelse af den christelige Religions Sandheder, og at gjöre samme frugtbar for Gemyttet.

Med Religionsunderviisningen forbindes Bibellæsning, i överste Klasse Læsning af det nye Testament i Grundsproget.

8, *Historie.* Heri undervises gjennem samtlige Klasser, og maae Disciplene, uden at overlæsses med en for stor Mængde Enkeltheder af Navne, Aarstal, o. s. v., især i de mere underordnede Partier af Historien, ledes til at erhverve en anskuelig Kundskab om og et sikkert Overblik over de mærkelige Begivenheder i den gamle og nye Verdenshistorie, med Indsigt i deres indbyrdes Forbindelse og Sammenhæng; og bör der, efterhaanden som Underviisningen skrider frem, tages et stedse mere omfattende Hensyn til Culturens Udvikling og Folkenes indre Tilstande.

At Fædrelandets Historie læres efter en noget udförligere Plan, er en Selvfölge.

9, *Geographie* afsluttes med 3dje Klasse. Den politiske Geographie sættes i Forbindelse med Fremstillingen af de naturlige Forhold.

10, *Arithmetik.* Under Underviisningen heri, der gaaer i gjennem samtlige Klasser, indbefattes ogsaa Ligninger af 1ste og 2den Grad, Algebra og Logarithmer.

11, *Geometri.* Underviisningen heri, der ligeledes gaaer igjennem hele Skolen, indbefatter foruden den almindelige Plangeometri ogsaa Stereometri og Plantrigonometri; hvortil föies en saadan kort Oversigt over det Vigtigste af Astronomien, at den, uden vanskelig Calcul eller Detail, kan give en tydelig Anskuelse af Himmellegemernes Forhold, af Lovene for deres Bevægelse, og af Maaden, hvorpaa disse Love erkjendes, samt over Hovedsætningerne af den mathematiske Geographie.

12, *Naturlære.* Underviisningen heri, der henlægges til 4de Klasse, maa optage Elementerne af den mechaniske og chemiske Physik, og beregnes ikke saa meget paa en streng, navnlig mathematisk, Udvikling, som paa en klar og levende Anskuelse af de ved Experimenter fremstillelige Hovedphænomener og Love og deres Sammenhæng.

13, *Naturhistorie* Underviisningen i dette Fag, der læres gjennem 1ste til Udgangen af 3dje Klasse, bör mindre gaae ud paa en Fremstilling af Slægter og Arter eller detaillerede Beskrivelser, end paa en Udsigt over Mineraliernes, Planternes og Dyrenes Væsen og charakteristiske Udviklingsformer i Hovedgrupper, oplyst ved Slægter og Arter som Exempler, og anskueliggjort ved Kundskab til de vigtigste indenlandske Mineralier, Planter og Dyr.

14 og 15, *Engelsk* og *Fransk.* Underviisningen i disse Sprog, der alene tilbydes dem, der attraae den, bliver at indrette saaledes, at den fordeles paa 3 Aar, og ikke henlægges til nogen af

þess. Hana skal kenna einungis í fjórða bekk, og skulu piltar ná svo mikilli þekkingu í henni, sem nauðsyn þykir fyrir þá til þess, að þeir geti tekið til að lesa guðfræði við háskólann, eða tekið þátt í ebreskukennslunni, sem fæst í prestaskólanum. Af þeim, sem ekki nema ebresku í skólanum, skal ekkert heimtað í hennar stað.

7, *Trúarfræði.* Í henni skal kenna biflíusögur, og skal þeim lokið í 3. bekk, og kristilegan trúarlærdóm, er kenna skal í öllum bekkjum. Skal þeirri kennslu hagað svo, að hún verði því yfirgripsmeiri og vísindalegri, því lengra sem piltarnir komast áfram; skal kennarinn láta sjer annt um, að piltarnir verði gagnteknir af sannfæringunni um sannindi hinnar kristilegu trúar, og að sannfæring þessi beri ávöxtu í hjörtum þeirra.

Samfara guðfræðiskennslunni á að vera biflíulestur, og í fjórða bekk skal lesa í Nýja-testamentinu á frummálinu.

8, *Sagnafræði.* Hana skal kenna í öllum bekkjum. Eigi skal ofbjóða piltum með nöfnum, ártölum, o. s. frv., einkum í hinum ómerkari köflum sögunnar, en hana skal kenna svo, að piltar fái ljósa þekkingu um merkisviðburði alla, bæði á fyrri og síðari tímum, og stöðugt yfirlit yfir þá; einnig þekkingu á sambandi og samanhengi þeirra sín á milli, og eptir því, sem kennslunni miðar lengra áleiðis, skal taka meir og meir fram framfarir menntunarinnar og ásigkomulag þjóðanna sjálfra.

Það er sjálfsagt, að kenna skal sögu fósturjarðar þeirra nákvæmar, en sögu annara þjóða.

9, *Landafræði.* Henni skal lokið í þriðja bekk. Skal kenna hvorttveggja jafnframt, hvernig þjóðirnar hafa skipt löndunum á milli sín (*politisk Geographie),* og hvernig náttúran hefur gjört þau úr garði.

10, *Talnafræði.* Hana skal kenna í öllum bekkjum, og skal kennslan í henni einnig ná yfir líkingar fyrsta og annars veldis, bókstafareikning og hlutfallatölur *(Logarithmer).*

11, *Stærðafræði.* Hana skal einnig kenna í öllum bekkjum; skal kennslan í henni ná yfir hina almennu rúmmálsfræði (flatamálsfræði), þykkvamálsfræði og flatþríhyrningafræði *(almindelig Plangeometrie, Stereometrie og Plantrigonometrie)*; þar að auki skal kenna stutt yfirlit yfir helztu atriði stjörnufræðinnar, og skal það vera svo lagað, að eigi sje farið í hið torskilda og smásmuglega, en piltar þó fái ljósa hugmynd um ásigkomulag himinhnattanna, lögmálið fyrir gangi þeirra, og aðferðina, hvernig komizt verði að lögmáli þessu; skal hjer við hnýta aðalefninu úr hinni stærðalegu landafræði *(mathematisk Geographie).*

12, *Náttúrufræði.* Hana skal kenna í fjórða bekk, og skal kennslan í henni ná yfir aflafræðina og efnafræðina *(mechanisk og chemisk Physik)*; skal kennsla þessarar vísindagreinar eigi vera mjög þröngskorðuð eða stærðafræðisleg, heldur þannig, að piltum aflist ljós og skýr hugmynd um þau aðalatriði, er sýnileg má gjöra með tilraunum, lögmálið fyrir þeim og samanhengi þeirra.

13, *Náttúrusaga.* Hana skal kenna í þremur neðri bekkjunum; skal það mark og mið þeirrar kennslu, eigi svo að telja upp fyrir piltum ættir og tegundir, eða lýsa hverju einu smásmuglega, heldur miklu fremur, að þeir fái yfirlit yfir eðli og einkenni aðalflokka steina, grasa og dýra, og ættir og tegundir að eins nefndar þessu til skýringar og skilningsauka; skal gjöra þetta piltum ljóst með því, að kenna þeim, að þekkja helztu steina, grös og dýr, sem eru í landinu sjálfu.

14 og 15, *Enska og Frakkneska.* Tungur þessar skal kenna þeim einum, er æskja að nema þær; skal kennslunni í þeim haga svo, að henni sje lokið á þrem árum; en eigi skal binda hana við neinn

Klasserne, men gives i Extratimer udenfor den almindelige Skoletid, hvoraf fölger, at Deeltagelsen deri for enhver Discipel kan indrettes efter Tid og Leilighed. De, der ere i 1ste Klasse, kunne dog ikke deeltage i Underviisningen i disse Sprog.

Foruden de her ovennævnte Lærefag, skal der gives Disciplene Leilighed og Veiledning til at öve sig i *Skrivning* og *Sang*.

Tegning, der dog ikke bör gaae ud paa Konstfærdighed, men alene paa at give Öiet og Haanden Sikkerhed, og *Gymnastik* bör söges indförte, naar og forsaavidt Omstændighederne tillade det.

§ 5.

Underviisningen i de i forrige § nævnte Sprog og Videnskaber bör saaledes fordeles og skride frem gjennem de Klasser, hvori de læres, at det i ethvert Fag foreskrivne Maal kan naaes, uden at Disciplene paa noget Trin overbebyrdes. Om de nærmere heraf fölgende Bestemmelser, samt om de Læreböger, der skulle bruges, de Forfattere, der skulle læses, vil Rector, ved Indsendelsen af en Læseplan for hvert Aar, gjöre de fornödne Forslag til Ephoratets Approbation.

§ 6.

De ugentlige Skoletimers Fordeling paa de forskjellige Fag bliver for hvert Aar bestemt ved en Timetabel, der indsendes til Ephoratets Approbation; kun fastsættes her som en almindelig Regel, at den ugentlige Skoletid til samtlige Discipliner og Övelser, alene Gymnastik undtagen, for hver Discipel i det Höieste maa indbefatte et Antal af 36 Timer, hvilken Grændse under ingen Omstændigheder maa overskrides, hvorimod det meget mere bör være Gjenstand for Skolens Bestræbelser, især i överste Klasse, ved Indskrænkning af dette ugentlige Timeantal at lade Disciplene noget större Tid til friere samlet Arbeide udenfor Skoletimerne.

Ephoratet indsender hvert 3dje Aar til Underviisningsministeriet saavel de i § 5 omtalte Læseplaner som de i denne § omhandlede Timetabeller.

§ 7.

Skoleaaret tager sin Begyndelse den 1ste October og sluttes den 30te September.

§ 8.

Skoleunderviisningen bör i Skoleaarets Löb ikkun afbrydes ved de lovbestemte Ferier. Disse ere:

a) Juleferien fra 24de Dec. til 2den Januar, begge iberegnede, saa at Underviisningen igjen begynder den 3dje Januar, eller, hvis denne falder paa en Löverdag eller Söndag, da den paafölgende Mandag;

b) Paaskeferien fra Onsdagen för Skjærtorsdag til den paafölgende Tirsdag, begge iberegnede;

c) Pintseferien fra Löverdagen för Pintsedag til den paafölgende Tirsdag, begge iberegnede;

d) Sommerferien eller Hovedferien, fra den 1ste Juli til 30te September, eller Skoleaarets sidste 3 Maaneder;

e) fölgende Smaaferier: Eftermiddag för store Bededag, 1ste Sommerdag, ligesom Skolens Rector en Gang om Maaneden *kan* give en halv Dags Ferie, dog at der vexles i Valget af Dagene.

bekk sjer í lagi, heldur skal kenna þær í aukatímum, en ekki í hinum reglulegu kennslutímum, og leiðir þá af því, að kennslan fyrir hvern pilt verður að vera, þegar tími og tækifæri er til. Þeir piltar, sem sitja í fyrsta bekk, geta þó eigi tekið þátt í tilsögninni í þessum málum.

Auk vísindagreina þeirra, sem nú eru þegar taldar, skal láta pilta fá tækifæri til, að taka sjer fram í skript og söng, og þeim sagt til í því.

Venja skal og pilta við fimleika og uppdráttarlist, þegar því verður við komið, og að svo miklu leyti, sem orðið getur. Þó er eigi ætlazt til, að piltar afli sjer íþróttalegrar leikni í uppdráttum, heldur skal sú kennsla til þess, að þeir verði laghentir og sjónhagir.

5. grein.

Kennslunni í tungum þeim og vísindagreinum, sem taldar eru í næstu grein hjer á undan, skal þannig haga, og henni miða þannig áleiðis í þeim bekkjum, þar sem hver grein er kennd, að eins langt verði komizt, og fyrir er mælt, án þess þó, að piltum nokkurn tíma sje of boðið. Skal skólastjóri stinga upp á öllum þeim reglum, sem hjer af leiðir og nauðsyn ber til; hann skal og á hverju ári senda yfirumsjónarmönnum skólans til samþykktar frumvarp um tilhögunina á kennslunni næsta vetur, og stinga upp á kennslubókum þeim og rithöfundum, er lesa skal.

6. grein.

Hvernig skipta skuli lestrartímum í hverri viku niður á vísindagreinirnar, það skal á kveða hvert ár með lestrartöflu; skal senda töflu þessa yfirumsjónarmönnum skólans til samþykktar. Einungis er það hjer sett sem almenn regla, að kennslutímar fyrir hvern lærisvein í lærdómsgreinum öllum til samans, að fimleikakennslu einni undanskildri, skulu í mesta lagi vera þrjátíu og sex á hverri viku, en mega með engu móti vera fleiri; miklu fremur skulu stjórnendur skólans láta sjer annt um, að kennslutímar sjeu færri í viku, einkum í efsta bekk, svo að piltar fái því meiri tíma til frjálslegs og samanhangandi lesturs utan kennslutímanna.

Yfirumsjónarmenn skólans skulu senda stjórnarráðinu yfir kennslumálefnunum þriðja hvert ár bæði kennslufrumvörp þau, sem um er talað í 5. grein, og lestrartöflur þær, sem nefndar eru í þessari grein.

7. grein.

Skólaárið byrjar 1. dag októbermánaðar, og endar 30. dag septembermánaðar.

8. grein.

Á skólaárinu skal þá að eins verða hlje á skólakennslu, þegar lögboðin leyfi eru, og eru þau þessi:

1, Jólaleyfi; það er frá 24. degi desembermánaðar til 2. d. janúarmánaðar, að báðum þessum dögum meðtöldum, svo að kennslu skal byrja aptur 3. d. janúarmánaðar; en beri hann upp á laugardag eða sunnudag, þá skal hana byrja næsta mánudag á eptir.

2, Páskaleyfi; það er frá miðvikudegi fyrir skírdag og til þriðja í páskum, að báðum dögum meðtöldum.

3, Hvítasunnuleyfi; það er frá laugardegi fyrir hvítasunnu og til næsta þriðjudags á eptir, að báðum dögum meðtöldum.

4, Sumarleyfi eða aðalleyfi; það er frá 1. degi júlímánaðar til 30. d. septembermánaðar, eða þrjá síðustu mánuði skólaársins.

5, Þessi smáleyfi: síðari hluta fimmtudagsins fyrir hinn almenna bænadag, og sumardaginn fyrsta; auk þess *má* skólastjóri gefa piltum leyfi hálfan dag í mánuði hverjum, en þó svo, að leyfi þau beri ekki öll upp á sama vikudag.

§ 9.

I hvert Skoleaar afholdes en Hovedexamen, som foretages i Slutningen af Juni - Maaned, umiddelbart för Sommerferien, og som er *offentlig*. Ved denne Examen bliver at iagttage:

1, Dertil indbydes paa samme Maade som hidtil ved et Skoleprogram.

2, Der examineres i samtlige de Fag, hvori der i enhver Klasse gives Underviisning. Ved Examinationen i ethvert Lærefag bör, foruden den examinerende Lærer, være tilstede 2de Censorer, hvoraf den ene er en af Skolens andre Lærere, men den anden kan være en af Rector indbuden, i Faget kyndig, Videnskabsmand udenfor Skolen. Medlemmerne af Skolens Ephorat deeltage i Censuren, naar de ere tilstede og önske det.

3, Ingen kan deeltage i Censuren over Pröven i noget Fag i en Klasse, med mindre han har overværet den hele Examination i samme fra Begyndelsen til Slutningen.

4, Saasnart Examinationen er tilendebragt, meddeler enhver af Censorerne, den examinerende Lærer medregnet, en af de i den fölgende § 15 bestemte 6 Charakterer, og af disse Censorernes særskilte Charakterer udrages derefter en samlet Specialcharakteer for hele Faget.

5, Efter Udfaldet af Hovedexamen, i Forbindelse med Disciplens Flid og Forhold i Klassen, bestemmer derpaa Rector, efter Overlæg med de vedkommende Lærere, hvorvidt Disciplen kan ansees moden til at opflyttes i en höiere Klasse for det næste Skoleaar.
Dette gjelder ogsaa om Oprykningen fra 3dje til 4de Klasse, hvorved dog bliver at iagttage de nærmere Bestemmelser, som herom findes foreskrevne i den fölgende § 13.

En *Halvaarsexamen*, omtrent midt i Februar, *kan* afholdes i det Omfang og paa den Maade, som Rector, efter Overlæg med Lærerne, finder hensigtsmæssig til at vinde Kundskab om Disciplenes Fremgang og befordre en regelmæssig Repetition.

§ 10.

Istedetfor den hidtil foreskrevne Dimission fra Skolen og derpaa fölgende Examen Artium ved Universitetet træder en ved selve Skolen afholdt *Afgangsexamen*, hvilken skal indrettes saaledes, at den ikke indskrænker sig til en blot Kundskabspröve, men at den tillige bliver en Modenhedspröve, hvoraf det, saavidt saadant overhovedet ved en Examen er muligt, kan kjendes, hvilken almindelig videnskabelig Dannelse og aandelig Modenhed Kandidaten under det tilbagelagte Skolecursus har erhvervet og opnaaet.

§ 11.

Gjenstandene for Afgangsexamen ere de i § 4 nævnte 13 Underviisningsfag, i hvilke Pröverne blive fölgende.

1, I Islandsk bliver Pröven alene skriftlig, og skal bestaae en Udarbeidelse over et opgivet Æmne, der ligger indenfor den Kreds af Forestillinger og Kundskaber, som kan forudsættes hos Disciplen efter hans foregaaende Underviisning, og bör der ved Prövens Bedömmelse ikke sees paa nogen Kundskabsmasse i et eller andet enkelt Fag, men paa Kandidatens Evne til Selvtænkning og Færdighed i en god, klar og reen Fremstilling.

2, I Dansk aflægges dobbelt Pröve, nemlig:

a) skriftlig ved en dansk Stiil, og

9. grein.

Aðalpróf skal halda hvert skólaár; skal það vera síðast í júnímánuði, rjett á undan sumarleyfinu; skal það halda í heyranda hljóði, og við það skal þess gæta, sem nú skal greina.

1, Bjóða skal mönnum, að hlýða á próf þetta, á sama hátt og hingað til hefur verið gjört, með skólaboðsriti.

2, Reyna skal lærisveina í öllum þeim vísindagreinum, sem kenndar eru í hverjum bekk. Við prófið í sjerhverri vísindagrein skulu vera tveir prófdómendur, auk þess kennara, sem reynir; skal annar prófdómanda vera einhver af hinum kennurunum, en annar þeirra getur verið einhver vísindamaður utanskóla, sem skólastjóri býður til þess, og sem ber skyn á vísindagrein þá, sem spyrja skal úr. Yfirumsjónarmenn skólans mega og taka þátt í prófdóminum, þegar þeir eru viðstaddir, og vilja það.

3, Enginn getur tekið þátt í prófdóminum í nokkurri vísindagrein, nema því að eins, að hann hlýði á allt prófið í henni frá upphafi til enda í þeim bekknum.

4, Undir eins og prófinu er lokið, kveður hver prófdómandanna fyrir sig, og sá kennari líka, er reyndi, upp einhverja af þeim sex einkunnum, sem til eru teknar í 15. grein hjer á eptir, og úr þessum sjerstöku einkunnum skal gjöra eina einkunn fyrir hverja vísindagrein fyrir sig.

5, Eptir því, hvernig hverjum lærisveini gengur í aðalprófinu, ásamt iðni hans og framförum í þeim bekk, sem hann er í, skal skólastjóri, eptir samkomulagi við hina kennarana, á kveða, hvort lærisveinninn getur virzt hæfur til, að flytjast í efri bekk næsta skólaár. Þetta nær einnig til flutningsins úr 3. bekk upp í 4. bekk; þó skal gæta þess, sem boðið er, og að því lýtur, í 13. greininni hjer á eptir.

Hafa *má* og missirispróf, hjer um bil í miðjum febrúarmánuði; skal það ná yfir eins mikið, og vera eins lagað, og skólastjóra, eptir samkomulagi við hina kennarana, þykir nauðsyn á, til að fá vitneskju um framfarir lærisveinanna, og til að greiða veg fyrir reglulegum upplestri.

10. grein.

Í stað burtfararprófs þess, sem hingað til hefur verið boðið í skólanum, og fyrsta lærdómsprófs við háskólann skal haldið burtfararpróf í skólanum sjálfum; skal það próf vera þannig lagað, að eigi skal það að eins vera til að komast að lærdómsþekkingu lærisveina, heldur líka að sálarþroska þeirra, að svo miklu leyti, sem komizt verður að í þess konar prófi, svo að af því megi sjá, hverja vísinda-menntun og sálarþroska lærisveinninn hefur fengið við skólagöngu sína.

11. grein.

Þær vísindagreinir, sem reyna skal í við burtfararprófið, eru þær 13 greinir, sem nefndar eru í 4. grein; skal prófinu haga, eins og nú skal greina.

1, Í íslenzku skal prófið að eins vera skriflegt, og vera í því fólgið, að lærisveinar riti um eitthvert efni, sem fyrir þá er lagt, og sem eigi er of vaxið þeirri þekkingu, sem ætlazt verður til af lærisveinum eptir kennslu þeirri, sem þeir hafa notið, og þegar dæmt er um ritgjörðina, skal eigi fara eptir því, hversu mikla eða litla þekkingu pilturinn sýnir í einhverri einstakri vísindagrein, heldur eptir því, hversu ljós hugsun lærisveinsins er, og hversu vel, skýrt og hreint, hann getur orðfært hugsanir sínar,

2, Í dönsku skal reyna pilta

a) skriflega, með því að láta þá gjöra danskan stýl, og

b) mundtlig ved Oversættelse af Steder i to ikke læste danske Forfattere, en prosaisk og en poetisk.

3, Tydsk er alene Gjenstand for mundtlig Pröve, som bestaaer i Oversættelse af 2 Steder i tydske, ikke læste Forfattere.

4, I Latin aflægges dobbelt Pröve:

a) skriftlig ved en *Stiil* af passende Omfang, og en *Oversættelse* fra Latin paa Islandsk (Version), begge uden Brug af Ordbog;

b) mundtlig pröves Kandidaten *deels* i hvad der statarisk er læst, hvilket maa indbefatte i det Mindste saa Meget, som omtrent kan svare til:

af prosaiske Skribenter:

Cicero „de officiis", 100 Capitler af hans Taler og 4 Böger af Livius;

af Digterne:

Horats' Breve, 2 Böger af hans Oder, og 3 Böger af Virgils Æneide; dog at, forsaavidt andre Forfattere, end de her nævnte, vælges, disse da maa höre til de bedre og ikke forlette; *deels* ved at oversætte og forklare lettere Steder af en ikke læst Forfatter.

Med den mundtlige Examination forbindes tillige en passende Pröve i Kundskaben om den latinske Litteratur og i de romerske Oldsager, enten ved den Anledning, som Stederne i Forfatterne give dertil, eller ved særskilte Spörgsmaal.

5, I Græsk anstilles alene mundtlig Pröve i det læste Pensum af Poesie og af historiske, didactiske og oratoriske Forfattere, saasom Herodot, Thucydid, Xenophon, Plato og Demosthenes, hvilket i det Mindste maa have et Omfang, som svarer til:

af prosaiske Forfattere:

1 Bog af Herodot, 2 Böger af Xenophons Anabasis og 3 Böger af hans Sokratiske Mærkværdigheder;

af Digterne:

6 Böger af Homer, eller 4 Böger af Homer og et anthologisk Udvalg af andre poetiske Stykker, svarende til 2 Böger af Homer.

I Forbindelse med denne Pröve sættes, paa samme Maade som med Latin, Spörgsmaal, der beröre Hovedpunkter af den græske Litteraturs Historie og den övrige græske Cultur.

6, Pröven i Hebraisk indskrænkes til Grammatik og Oversættelse af det i Skolen Læste, som maa udgjöre i det Mindste 40 Kapitler af Genesis, og et Pensum, der svarer til 15 Psalmer.

7, Pröven i Religion, der alene er mundtlig, gaaer ud paa det i Skolen Gjennemgaaede, Bibelhistorie dog ikke medtagen som særlig Examinationsgjenstand; af det nye Testament paa Græsk maa være læst og tages med ved denne Pröve et af de större Evangelier eller Marcus' Evangelium i Forbindelse med et Par af Brevene.

8, Historie, og

9, Geographie

ere alene Gjenstand for mundtlig Examination.

10, I Arithmetik er Pröven dobbelt, nemlig: deels skriftlig ved Besvarelse af en forelagt Opgave, deels mundtlig.

11, I de geometriske Discipliner bliver ligeledes:

deels at give en Opgave til skriftlig Besvarelse, *deels* at anstille mundtlig Examination, under hvilken tillige medtages hvad der i Skolen er læst af Astronomie og mathematisk

b) munnlega, með því að láta þá leggja út tvo kafla eptir danska rithöfunda, sem þeir hafi eigi lesið, annan í bundinni ræðu, en hinn í óbundinni.

3, Í þýzku skal prófið að eins vera munnlegt; skal reyna lærisveina á tveim stöðum í þeim rithöfundum, sem þeir hafi eigi lesið.

4, Í latínu er prófið tvöfalt,

a) skriflegt, og er það fólgið í hæfilega löngum stýl, og í því, að snara grein úr latínu á íslenzku, og mega lærisveinar við hvorugt hafa orðabækur;

b) munnlegt; skal reyna lærisveina í því, sem lesið hefur verið með þeim í skólanum; verður það að minnsta kosti að vera svo mikið í óbundinni ræðu, að jafngildi hjer um bil riti *Ciceros* um skyldurnar, *(de officiis)*, hundrað kapítulum af ræðum hans og fjórum bókum í Livíusi, og þar að auki í skáldmælum, sem samsvarar sendibrjefum Horats, tveimur bókum af smákvæðum *(Odæ)* hans og þremur bókum af Æneasdrápu eptir Virgil; en sjeu aðrir rithöfundar lesnir, en þessir, sem hjer eru nefndir, þá skulu þeir vera af hinum betri og eigi allt of ljettir.

Sömuleiðis skal og láta piltana leggja út og út þýða kafla eptir einhvern rithöfund, sem eigi hefur verið lesinn með þeim; mega þeir kaflar eigi vera mjög torskildir. Við hið munnlega próf skal og reyna þá hæfilega mikið í latinskum bókmenntum og fornfræðum *(Oldsager, Antiquiteter)* Rómverja, annaðhvort út úr greinum þeim í rithöfundunum, sem þeir eiga að leggja út, sje tilefni þar til þess, eða þá sjer í lagi.

5, Í grísku skal að eins reyna lærisveina munnlega og það í því, sem lesið hefur verið með þeim í skáldskap, sagnaritum, uppfræðingarritum eða málsnildarritum, t. a. m. eptir *Herodot, Thukydid, Xenophon, Plato* og *Demosthenes*, og verður það að minnsta kosti að vera svo mikið, að það í óbundinni ræðu jafngildi 1 bók eptir *Herodot*, tveimur bókum af *Anabasis Xenophons*, og þremur bókum af *Sokratis memorabilia*, og í skáldmælum, 6 bókum eptir Hómer, eða fjórum bókum eptir hann og einhverjum vel völdum skáldmælum, ámóta miklum og tvær bækur eptir Hómer.

Þegar reynt er úr grísku, skal eins og í latínunni, spyrja um helztu atriðin úr bókmenntasögu Grikkja og öðrum fornfræðum þeirra.

6, Í ebresku skal að eins reyna lærisveina í málfræði þessarar tungu, og láta þá leggja út grein í því, sem lesið hefur verið með þeim í skólanum, en það má eigi vera minna, en 40 kapitular í fyrstu bók Móísesar, og þar að auki einhver annar kafli, sem sje jafnmikill og 15 sálmar Davíðs.

7, Í guðfræði skal prófið að eins vera munnlegt; skal reyna lærisveina í því, sem lesið hefur verið með þeim í skóla, svo og í bifliusögu, en hún skal þó eigi vera nein sjerstök prófgrein, og í Nýja - testamentinu á grísku; verður að lesa eitthvert hinna stærri guðspjalla, eða þá Markúsar - guðspjall og svo sem tvö brjef.

8. Í sagnafræði og

9, í landafræði skal prófið að eins vera munnlegt.

10, Í talnafræði er prófið tvöfalt, bæði skriflegt, með því að láta lærisveina leysa eitthvert verkefni, sem fyrir þá er lagt, og líka munnlegt.

11, Í rúmmálsfræði skal einnig reyna lærisveina bæði skriflega, með því að fá lærisveinum eitthvert verkefni til að leysa, og líka munnlega, og skal þá einnig reyna þá í því, sem lesið hefur verið með þeim í stjörnufræði og hinni stærðalegu landafræði.

Geographie. Den mathematiske Pröve maa indrettes saaledes, at det kan sees, hvorvidt de for dette Fag mindre Begavede, der ikke have kunnet tilegne sig de sidste og vanskeligste Afsnit af det hele Pensum, dog have opnaaet Kundskab og Sikkerhed i de övrige Afsnit, og bör de, naar dette er Tilfældet, kunne bestaae Pröven, om end med en noget ringere Charakteer.

12, I Naturlære, og

13, I Naturhistorie

anstilles alene mundtlig Examination.

§ 12.

Den hele Afgangsexamen fordeles paa tvende Pröver, af hvilke den förste, eller Afgangsexamens 1ste Deel, afholdes ved Udgangen af Skolens tredie Klasse i de fire Fag, som efter den foregaaende § 4 afsluttes i denne Klasse, nemlig: Dansk, Tydsk, Geographie og Naturhistorie, og den sidste, eller Afgangsexamens 2den Deel, afholdes efter Udgangen af Skolens 4de Klasse i de övrige til Afslutning i denne Klasse forbeholdte 9 Lærefag, nemlig: Islandsk, Latin, Græsk, Hebraisk, Religion, Historie, Arithmetik, de geometriske Discipliner og Naturlære.

§ 13.

Enhver af Skolens Disciple, som har tilbragt 2 Aar i 3dje Klasse eller 2 Aar i 4de Klasse, har Adgang til at indstille sig til respective 1ste eller 2den Deel af Afgangsexamen uden at Skolen kan nægte ham saadant. Den samme Adgang til förste Deel tilkommer de Disciple, som ved Optagelsen i Skolen findes fuldkommen modne til, efter at have tilbragt 1 Aar i 3dje Klasse, at opflyttes i 4de Klasse (jfr. § 3, 3). Afgangsexamens förste Deel betragtes tillige for vedkommende Discipel som Bestanddeel af 3dje Klasses Hovedexamen for samme Aar, saa at han ikke to Gange examineres i de samme Fag. Befindes en saadan Discipel efter Udfaldet af hele Hovedexamen ikke af Skolen moden til at opflyttes i 4de Klasse, vedbliver han at deeltage i 3dje Klasses hele Underviisning, ganske som dens övrige Disciple, og har næste Aar atter at underkaste sig Pröven. Forlader han derimod Skolen for videre at forberedes ved privat Underviisning, ansees han for at have fuldendt Afgangsexamens 1ste Afdeling med de opnaaede Charakterer, og har som Privatist kun at underkaste sig Afgangsexamens 2den Afdeling. De Disciple i 4de Klasse, der indstille sig til Afgangsexamens anden Afdeling, deeltage ikke i samme Aars Skole-Hovedexamen.

§ 14.

Afgangsexamen afholdes i Juli, saa tidlig som skee kan. Den holdes af Skolens egne Lærere i Forening med 2 Examenscommissairer, som Ephoratet, efter at have erholdt deres Samtykke, har at forordne dertil. Fölgende Regler blive ved den at iagttage:

1, De skriftlige Opgaver tilstilles Skolen af Ephoratet, som lader dem sig foreslaae af Examenscommissarierne eller andre dertil egnede Mænd.

2, Tilsynet ved de skriftlige Udarbeidelser föres af en af Skolens Lærere, som dertil af Rector vælges og ikke maa være Læreren i det Fag, hvortil Opgaven hörer.

3, Ved den mundtlige Examination i hvert Fag ere, foruden Examinator, tilstede som Censorer enten 2 af Skolens Lærere, som Rector dertil udvælger, eller en Lærer og en af Examenscommissarierne, af hvilke to Censorer den ene opgiver de Steder af Forfatterne og de Gjen-

Þannig skal spyrja úr stœrðafrœðinni, að sjá megi, að hve miklu leyti þeir, sem eru miður lagnir á þessa vísindagrein, og hafa eigi getað numið hina síðustu og torskildustu kafla af öllu saman, hafi náð þekkingu á hinum hlutunum og festu í þeim, og eiga þeir þá að geta staðizt prófið, enda þótt þeir fái lægri einkunn.

12, Í eðlisfrœði og

13, í náttúrusögu skal reyna lærisveina að eins munnlega.

12. grein.

Burtfararprófinu skal skipt í tvo hluti, og skal halda fyrri hluta þess, þegar lærisveinar fara úr 3. bekk upp í 4. bekk, í þeim fjórum greinum, sem sagt er í 4. grein að fullkenndar eigi að vera í þessum bekk, þ. e. dönsku, þýzku, landafrœði og náttúrusögu, en síðari hlutann, þegar lærisveinar hafa verið hinn ákveðna tíma í 4. bekk í hinum 9 vísindagreinum, sem kenna á í þeim bekk, þ. e. íslenzku, latínu, grísku, ebresku, trúarfrœði, sagnafrœði, talnafrœði, stœrðafrœði og eðlisfrœði.

13. grein.

Sjerhver skólalærisveinn á heimting á, að mega ganga undir fyrri hluta burtfararprófsins, þá er hann hefur verið tvo vetur í þriðja bekk, og undir síðari hlutann, þá er hann hefur verið tvo vetur í fjórða bekk, og getur skólastjóri eigi synjað honum þess. Þeir lærisveinar, sem reyndust svo vel við inntökupróf nýsveina, að þeir þóttu að öllu leyti hœfir til, að setjast í fjórða bekk, þeir eiga sömu heimting á, að flytjast upp í 4. bekk eptir einn vetur í 3. bekk (sbr. 3. gr. 3). Fyrri hluti burtfararprófsins skal og vera fyrir þá, sem undir hann ganga, einn hluti aðalprófs lærisveina í 3. bekk það ár; skal því eigi reyna þá pilta tvívegis í hinum sömu vísindagreinum. Virðist skólakennurum einhver lærisveinn eigi hœfur til, að flytjast upp í 4. bekk, eptir því, sem honum hefur gengið í aðalprófinu, þá situr hann kyrr í 3. bekk, og nýtur allrar sömu tilsagnar þar, og aðrir lærisveinar, sem í þeim bekk eru, og gengur þá undir fyrri hluta burtfararprófsins næsta vor. En fari hann úr skóla, og fái sjer tilsögn utanskóla, og búi sig á þann hátt undir burtfararprófið, þá skal svo á líta, sem hann hafi af lokið fyrri hluta burtfararprófsins, og heldur hann þá þeim einkunnum, sem hann hefur fengið í skólanum við fyrri hluta þess, og þarf hann því að eins að ganga undir síðari hluta burtfararprófsins. Lærisveinar þeir í 4. bekk, er ætla að ganga undir síðari hluta burtfararprófsins, taka engan þátt í aðalprófi í skólanum það ár.

14. grein.

Burtfararpróf skal halda í júlímánuði svo snemma, sem verða má. Skulu kennendur skólans halda það próf; en auk þeirra skulu og tveir prófsfulltrúar vera viðstaddir; skulu yfirstjórnendur skólans nefna þá til með þeirra samþykki. Við burtfararprófið skal gæta þess, er nú skal greina.

1, Yfirstjórnendur skólans skulu láta prófsfulltrúa, eða einhverja aðra, sem um það eru fœrir, stinga upp á hinum skriflegu verkefnum handa lærisveinum, og senda síðan skólastjóra.

2, Skólastjóri skal skipa einhvern skólakennandanna, til að hafa umsjón yfir lærisveinum, meðan þeir leysa hin skriflegu verkefni; en umsjónarmaður má þó eigi vera sá kennarinn, að kennt hafi þá vísindagrein, sem verkefnið er úr.

3, Við hið munnlega próf í hverri vísindagrein, skulu tveir prófdómendur vera viðstaddir auk þess kennarans, sem reynir; skulu prófdómendur annaðhvort vera tveir af skólakennendunum, eða þá líka einn af kennurunum og annar af prófsfulltrúum; skal annar prófdómanda taka til

stande af Videnskaberne, hvori der skal examineres; iövrigt tage Censorerne ikke Deel i Examinationen.

4, De samme, der deeltage i den mundtlige Examination og i Censuren derover i et Fag, bedömme den tilsvarende skriftlige Pröve. Ligeledes bedömmes den skriftlige Udarbeidelse i Modersmaalet af trende Censorer, af hvilke den ene er Læreren i Islandsk i 4de Klasse.

§ 15.

For Pröverne i de enkelte Fag ved Afgangsexamen gives Specialcharakterer, hvoraf uddrages en Hovedcharakteer. Herfor fastsættes fölgende Regler:

1, Specialcharaktererne ere 6: Udmærket godt, Meget godt, Godt, Temmelig godt, Maadeligt, Slet.

2, De tre Censorer, som bedömme en Pröve, skriftlig eller mundtlig, give hver for sig en af de ovennævnte 6 Charakterer, af hvilke 3 Charakterer derpaa i de Fag, i hvilke ikkun *een* Pröve aflægges, *een* samlet Specialcharakteer for denne uddrages; men i de Fag, i hvilke baade mundtlig og skriftlig Pröve aflægges, uddrages paa samme Maade *een* Charakteer for hver af disse Pröver, hvilke to Charakterer, forsaavidt angaaer Latin, holdes adskilte som to Specialcharakterer, men for de övrige Fags Vedkommende sammenlægges til een Specialcharakteer for hele Faget.

3, Der ville saaledes for samtlige i § 4 under 1—13 opförte 13 Examinationsfag falde 14 Specialcharakterer; men da Charakteren for Hebraisk ikke bör medregnes til *Hovedcharakteren*, bliver denne, hvad enten Kandidaten har opgivet Hebraisk eller ikke, at uddrage af 13 Specialcharakterer. Hovedcharaktererne ere 3, som benævnes 1ste, 2den og 3dje Charakteer; til 1ste Charakteer kan föies det Tillæg: „med Udmærkelse“.

4, Forholdet mellem Specialcharaktererne med Hensyn til Hovedcharakteren bestemmes saaledes, at 2 Charakterer af en höiere Grad og een Charakteer, som staaer to Grader lavere, regnes lige med 3 Charakterer af den mellemliggende Grad, saa at to Udmærket godt og et Godt ere lige med 3 Meget godt, o. s. frd. I Overeensstemmelse med dette Forhold tillægges disse Charakterer fölgende Talværdier:

Udmærket godt	=	8
Meget —	=	7
Godt	=	5
Temmelig godt	=	1
Maadeligt	=	÷ 7
Slet	=	÷ 23.

5, Hovedcharakteren bestemmes da efter Specialcharaktererernes sammenlagte Talværdi saaledes:

Til förste Charakteer med Udmærkelse fordres i det Mindste en Talværdi af: 7 Udm. godt og 6 Mg. godt

— förste Charakteer . . . . . . 7 Mg. godt og 6 Godt

— anden —— . . . . . . 7 Godt og 6 Temmel. godt

— tredje —— . . . . . . 5 Godt og 8 Temmel. godt.

greinir þær í rithöfundum og þau atriði í öðrum vísindagreinum, er reyna skal lærisveina í. Annan þátt eiga prófdómendur eigi í prófinu.

4. Þeir, sem taka þátt í hinu munnlega prófi í hverri vísindagrein og dómnum um það, þeir hinir sömu skulu og dœma um hina skriflegu úrlausn í þeirri vísindagrein. Um hina íslenzku ritgjörð skulu og þrír dómendur dœma; skal einn þeirra þriggja vera sá, sem kennir íslenzku í 4. bekk.

15. grein.

Við burtfararprófið skal gefa lærisveinum einkunn fyrir það, hvernig þeir reynast í hverri vísindagrein fyrir sig; en úr öllum þessum einstöku einkunnum skal gjöra eina aðaleinkunn eptir þeim reglum, er nú skal greina.

1, Hinar einstöku einkunnir eru sex, þ. e. *ágætavel, dável, vel, laklega, illa, afarilla.*

2, Hinir þrír prófdómendur, hvort heldur er í skriflegu prófi eða munnlegu, gefa hver um sig einhverja af hinum sex einkunnum, sem nú voru taldar; úr þessum þremur einkunnum skal gjöra eina einkunn í þeim prófgreinum, sem prófið er að eins einfalt í; en í hinum greinunum, sem reyna skal lærisveina í bæði skriflega og munnlega, skal á sama hátt gjöra eina einkunn úr atkvæðum hinna þriggja prófdómanda í hvoru prófinu fyrir sig, hinu skriflega og hinu munnlega, og því næst búa til úr þeim tveimur eina einkunn, er nái yfir alla prófgreinina, nema í latínunni einni; í henni skulu einkunnirnar vera tvær, önnur fyrir það, hvernig lærisveinum tekst að leysa hið skriflega verkefni af hendi, og hin fyrir munnleg svör þeirra.

3, Eptir þessu yrðu þá 14 einkunnir fyrir þær 13 prófgreinir, sem nefndar eru í 4. grein undir töluliðunum 1 til 13. En með því eigi skal telja einkunnina í ebresku til aðaleinkunnar, þá skal aðaleinkunnina búa til að eins úr þrettán einstökum einkunnum, hvort sem lærisveinninn er reyndur í ebresku eða ekki. Aðaleinkunnir eru þrjár, og heita *fyrsta einkunn, önnur einkunn* og *þriðja einkunn.* Við fyrstu einkunn má bœta þeim viðauka *ágætlega (med Udmærkelse).*

4, Hlutfallið á milli hinna einstöku einkunna og aðaleinkunnarinnar skal þannig ákveða, að tvær samkynja einkunnir, og hin þriðja, sem sje tveimur stigum lægri, þær þrjár einkunnir skulu jafngilda þremur einkunnum, sem þar sjeu á milli; eptir því verða tvö *ágætavel* og eitt *vel* jöfn við þrjú *dável,* o. s. frv. Samkvæmt þessu hlutfalli verður tölugildi einkunnanna það, að

ágætavel	verður	jafnt	8
dável	—	—	7
vel	—	—	5
laklega	—	—	1
illa	—	—	÷ 7
afarilla	—	—	÷ 23

5, Aðaleinkunnina skal því ákveða eptir tölugildi allra hinna einstöku einkunna samtals á þá leið, að

til *fyrstu einkunnar ágætlega* þarf að minnsta kosti tölugildi það, sem 7 *ágætavel* og 6 *dável* hafa samtals;
— fyrstu einkunnar þarf tölugildi það, sem 7 *dável* og 6 *vel* hafa samtals;
— annarar einkunnar þarf tölugildi það, sem 7 *vel* og 6 *laklega* hafa samtals;
— þriðju einkunnar þarf tölugildi það, sem 5 *vel* og 8 *laklega* hafa samtals.

Med Specialcharakterer af en mindre Talværdi, end den sidstnævnte, antages den Vedkommende ikke at have bestaaet Examen.

§ 16.

For Afgangsexamens saavel 1ste som 2den Deel bör föres en særegen dertil af Ephoratet autoriseret Protocol. Efter Examens Tilendebringelse indsender Rector til Ephoratet en af Protocollen uddragen Beretning om Examens Udfald, ledsaget af samtlige skriftlige Udarbeidelser. Ephoratet indsender til Ministeriet hvert 3dje Aar denne Beretning og disse Udarbeidelser, ledsagede af Ephoratets Bemærkninger.

§ 17.

Efter afholdt Examen meddeles der Enhver, som har bestaaet samme, et paa Islandsk skrevet Vidnesbyrd, der affattes efter den derfor foreskrevne Formular.

§ 18.

Naar Disciplene have gjennemgaaet Klasserne efter de Regler, som her ere foreskrevne, vil Afgangsexamen træde istedenfor Examen Artium og anden Examen ved Universitetet, dog med Undtagelse af den philosophiske Pröve. I Overgangstiden vil være at forholde saaledes, at de, der i Skoleaaret 1849—50 vare i 3dje Kl. B, uden at blive dimitterede ved Skoleaarets Slutning, samt de af 3dje Kl. A, der efter de hidtil gjeldende Regler findes modne dertil, forberedes i Skoleaaret 1850—51 til at kunne dimitteres ved dette Skoleaars Slutning enten til den hidtilværende Examen Artium ved Universitetet eller til Optagelse i Pastoralseminariet. De övrige af 3dje Kl. A forberedes til at underkaste sig den her foreskrevne Afgangsexamen ved Skolen efter et eetaarigt Cursus i 3dje Klasse og et toaarigt i 4de Klasse.

Verði tölugildi allra hinna einstöku einkunna samtals eigi eins mikið og þetta, er síðast var nefnt, þá verður svo að á líta, sem sá lærisveinn, er fjekk þær einkunnir, hafi eigi staðizt prófið.

16. grein.

Við burtfararprófið, bæði fyrri og síðari hluta þess, skal hafa prófbók, sem einungis sje til þess ætluð; skulu yfirstjórnendur skólans fullgilda hana. Þegar prófinu er lokið, skal skólastjóri senda yfirstjórnendum skólans skýrslu um það, hvernig prófið gekk; skal hún vera samhljóða prófbókinni. Með skýrslu þessari skulu og fylgja hin skriflegu svör lærisveina. En yfirstjórnendur skulu aptur senda skýrsluna og svörin stjórnarráðinu hvert þriðja ár, og láta fylgja athugasemdir sínar.

17. grein.

Þegar prófið er á enda, skal hver sá lærisveinn, er fjekk staðizt prófið, fá vitnisburð á íslenzku; skal sá vitnisburður vera saminn eptir því móti, sem fyrir er skipað.

18. grein.

Þegar lærisveinar hafa lokið sjer af í öllum bekkjunum eptir reglum þeim, sem nú eru þegar greindar, þá skal burtfararprófið koma í stað fyrsta og annars lærdómsprófs í háskólanum, en þó eigi fyrir prófið í heimsspekinni. En þangað til að þetta burtfararpróf kemst á, skal þannig að fara, að lærisveinar þeir, sem voru í 3. bekkjar efri deild skólaárið 1849 og 1850, og voru eigi útskrifaðir við lok þess árs, og sömuleiðis þeir úr 3. bekkjar neðri deild, sem þykja hæfir til þess eptir þeim reglum, sem hingað til hefur verið fylgt, þá lærisveina skal búa undir burtfararpróf skólaárið 1850—51, á þann hátt, að þeir við lok þessa árs geti út skrifazt, annaðhvort til að taka fyrsta lærdómspróf við háskólann, eða til að ganga í prestaskólann. Hina úr 3. bekkjar neðri deild skal búa undir burtfararpróf það í skólanum, sem hjer er fyrir skipað, og skulu þeir ganga undir fyrri hluta þess eptir einn vetur í 3. bekk, og undir síðari hlutann, þá er þeir hafa verið tvo vetur í fjórða bekk.

